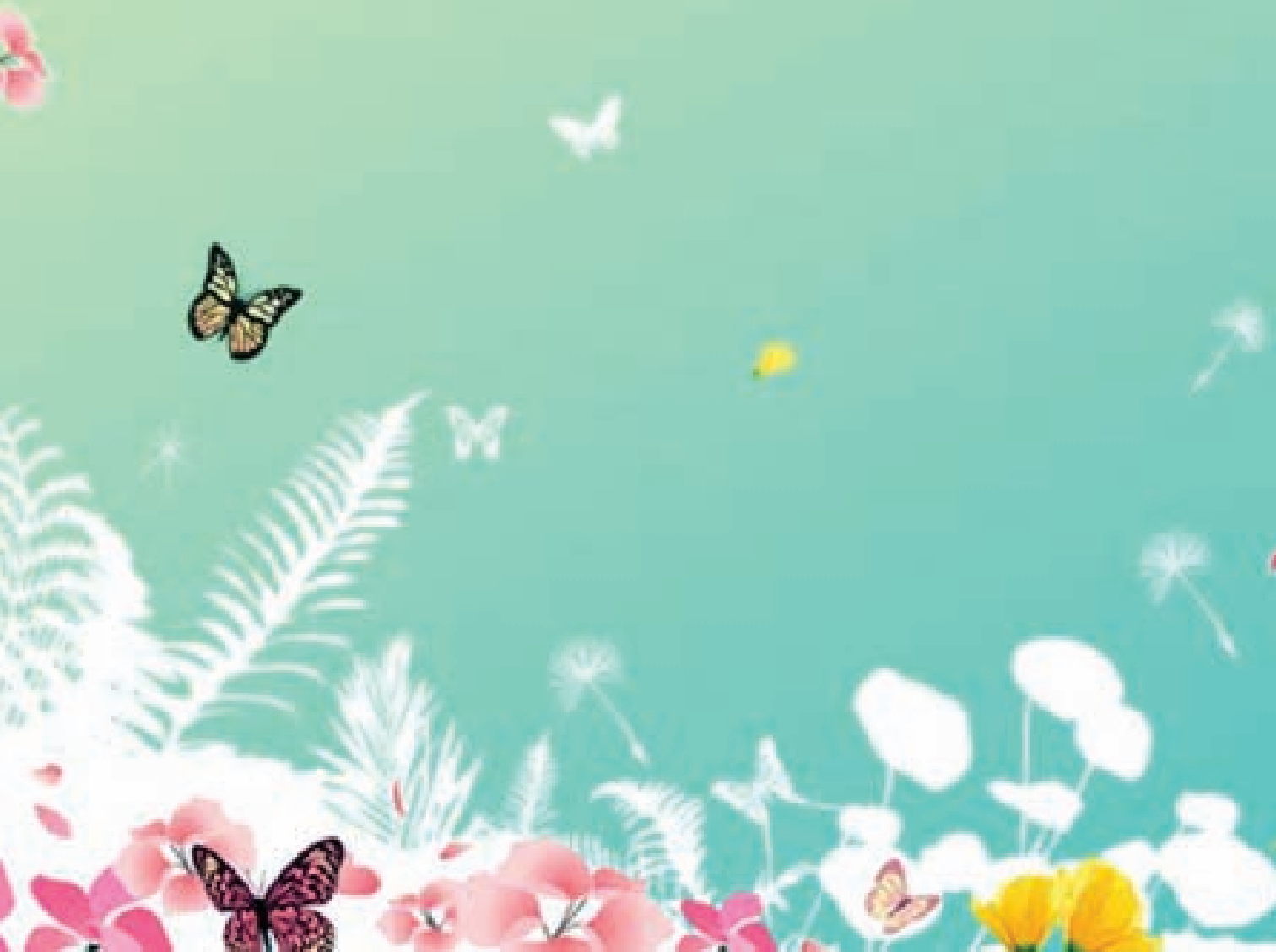

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فاری

دوم دبستان

۱۳۹۱

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب : فارسی (مهارت‌های خوانداری) دوم دبستان - ۵

مؤلفان : زهرا ارجمند رشید آباد، دکتر فریدون اکبری شلدره، پریچهر جبلی آده، دکتر حسن ذوالفقاری، دکتر محمدرضا سنگری، اسدالله شعبانی، عبدالرحمان صفارپور، فاطمه صغریٰ علیزاده، غلامرضا عمرانی،

گلزار فرهادی، دکتر حسین قاسم‌پور مقدم و دکتر سلیم نیساری

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

مدیر امور فنی و چاپ : سیداحمد حسینی

مدیر هنری : مجید ذاکری یونسی

طراح گرافیک : سید علی موسوی

تصویرگران : الهام ارکیا، بهاره جابری، میثم برزا، صبا صفا، فاطمه حق نژاد، مهدیه صفایی نیا، نمین صبور، آریتا آرتا، راهله برخوردار، لیسابرجسته، محمدعلی بنی‌اسدی، مهناز خسروپناه، حمیدرضا بیدقی، سمانه دهقانی‌پور، محمدحسین تهرانی، سحر حقگو، جمشید حقیقت‌شناس، علی خدایی، فاطمه رادپور، سعید رزاقی، شیرین شیخی، ندا عظیمی، الهام کاظمی، گلبرگ کیانی، حافظ میر آفتابی، علی موسوی خلخالی، فرشته نجفی، سید علی موسوی، مانا نبوی فرهمند،

امیر نساجی و مریم صاحب‌الداری

طراح خط رایانه‌ای : کامران انصاری

طراح جلد : ندا عظیمی

صفحه‌آرا : سید علی موسوی، مهناز خسروپناه

حروفچین : فاطمه باقری مهر

مصصح : زهرا رشیدی مقدم، سیف‌الله بیک محمد دلپوند

آماده‌سازی خبر : فاطمه پزشکی

امور فنی رایانه‌ای : حمید ثابت کلاچاهی، پیمان حبیب‌پور

ناشر : اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

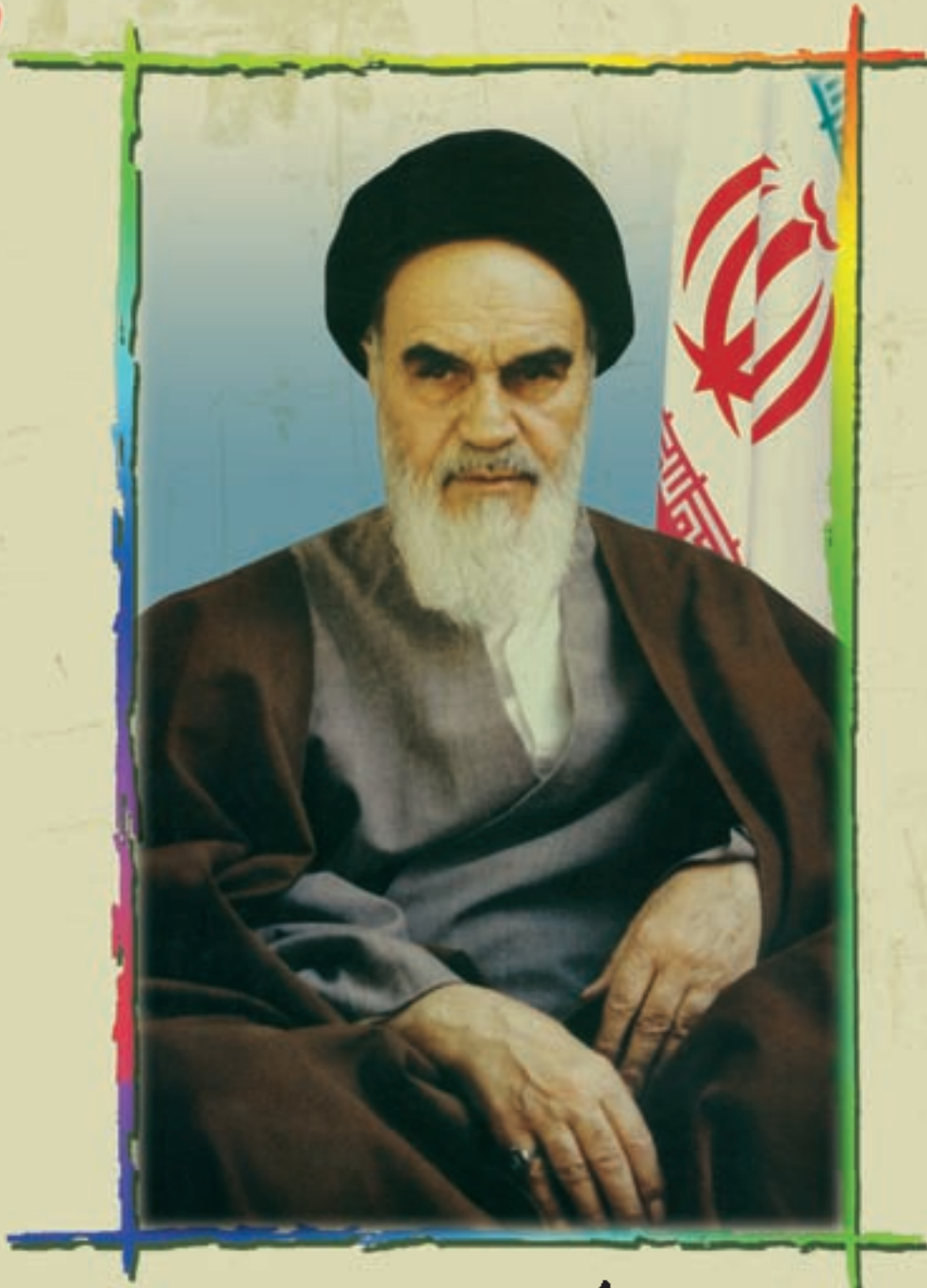
تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت : www.chap.sch.ir

چاپخانه : شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ اول ۱۳۹۱

حق چاپ محفوظ است.

امید من به شما دبستانی‌هاست.

امام خمینی (ره)

فهرست

ستایش .....

فصل اول نهادها

- درس اول: کتاب‌خانه‌ی کلاس ما ۴
- ♦ یار مهربان (بخوان و حفظ کن) ۹
- درس دوم: مسجد محله‌ی ما ۱۰
- ♦ چغندر پُربُرکت (بخوان و بیندیش) ۱۳

فصل دوم بهداشت

- درس سوم: خرس کوچولو ۱۶
- ♦ راه سلامتی (حکایت) ۲۱
- ♦ ستاره (بخوان و حفظ کن) ۲۲
- درس چهارم: مدرسه‌ی خرگوش‌ها ۲۳
- ♦ تمیز باش و عزیز باش (بخوان و بیندیش) ۲۸

فصل سوم اخلاق فردی و اجتماعی

- درس پنجم: چوپان درست کار ۳۲
- ♦ احوال‌پرسی (بخوان و حفظ کن) ۳۵
- درس ششم: کوشا و نوشا ۳۶
- ♦ خوش اخلاقی (حکایت) ۴۱
- درس هفتم: دوستان ما ۴۲
- ♦ مورچه اشک ریزان، چرا اشک ریزان؟ (بخوان و بیندیش) ... ۴۶

فصل چهارم دینی

- درس هشتم: از همه مهربان‌تر ۵۰
- ♦ مثل یک رنگین کمان (بخوان و حفظ کن) ۵۴
- ♦ همکاری (حکایت) ۵۵
- درس نهم: زیارت ۵۶
- ♦ کی بود؟ کی بود؟ (بخوان و بیندیش) ۶۰

فصل پنجم هنر و ادب

- درس دهم: هنرمند ۶۴
- ♦ من هنرمندم (بخوان و حفظ کن) ۶۸
- ♦ کودک زیرک (حکایت) ۶۹
- درس یازدهم: درس آزاد ۷۰
- درس دوازدهم: فردوسی ۷۲
- ♦ یک کلاغ، چهل کلاغ (بخوان و بیندیش) ۷۶

فصل ششم ایران من

- درس سیزدهم: ایران زیبا ۷۹
- ♦ ای خانه‌ی ما (بخوان و حفظ کن) ۸۵
- درس چهاردهم: پرچم ۸۶
- ♦ با پرستوهای شاد (بخوان و حفظ کن) ۹۱
- درس پانزدهم: نوروز ۹۲
- ♦ عمو نوروز (بخوان و بیندیش) ۹۹

فصل هفتم طبیعت

- درس شانزدهم: پروازِ قَطره ۱۰۲
- ♦ شیر و موش (حکایت) ۱۰۶
- درس هفدهم: مثلِ دانشمندان ۱۰۷
- ♦ درخت کاری (بخوان و حفظ کن) ۱۱۰
- ♦ بلبل و مورچه (نمایش) ۱۱۱
- ♦ روباه و خروس (بخوان و بیندیش) ۱۱۲
- نیایش ۱۱۴

سخنی با آموزگاران گرامی

خدا را سپاس می‌گوییم که به ما توفیق داد تا طراحی، تدوین و تولید کتاب‌های فارسی (مهارت‌های خوانداری و نوشتاری) و دیگر کارافزارهای آموزشی برنامه‌ی فارسی را بر اساس تازه‌ترین اهداف و سیاست‌های آموزشی به انجام برسانیم. امیدواریم آموزش زبان فارسی موجب بهبود و رشد کیفی آموزش و پرورش باشد و همّت بلند شما همکاران تلاشگر، افق‌های تازه‌ای را فراروی نسل آینده بگشاید.

برای اجرای بهتر آموزش و تدریس مطلوب این کتاب، نظر شما را به نکات زیر جلب می‌کنیم:

۱- در برنامه‌ی آموزش زبان فارسی به مهارت‌های چهارگانه‌ی زبانی و قدرت تفکر و اندیشیدن به یک میزان توجه شده است. براین اساس محتوای درس فارسی در قالب دو کتاب فارسی (مهارت‌های خوانداری) و کتاب کار (مهارت‌های نوشتاری) تهیه و تدوین شده است. بنابراین تدریس و یاددهی هر دو کتاب دارای اهمیت است.

۲- برای تقویت خط تحریری، تمرین‌های رونویسی در کتاب کار پیش‌بینی شده است. بنابراین دادن مشق اضافی یا دفتر مشق، ضرورتی ندارد. در صورت نیاز به کار بیش‌تر معلّم می‌تواند، دفتری با عنوان «دفتر فارسی» تعیین کند تا دانش‌آموزان، تمامی پاره مهارت‌های نوشتاری همچون: مشق خط، رونویسی، فعالیت‌های درست‌نویسی، املا، جمله‌سازی و نگارش را در آن تمرین کنند.

۳- در کتاب‌های فارسی از سه نوع خط استفاده شده است. خط نسخ یا خط خواندنی، دوم خط تحریری یا خط نوشتنی و سوم خط نستعلیق یا خط هنری. خط خواندن خطی است که در کتاب‌ها و روزنامه‌ها استفاده می‌شود. دانش‌آموز دست کم می‌تواند این خط را در کتاب‌های معرفی شده در انتهای همین کتاب و بخش‌های «بخوان و ببیند» ببیند. خط تحریری در متن درس آمده است تا دانش‌آموز

هنگام رونویسی آن را تمرین کند. برای یاددهی این خط به آموزش جداگانه‌ای نیاز نداریم چرا که هدف اصلی این است که دانش‌آموزان در حین عمل و رونویسی آن را یاد بگیرند. خط نستعلیق یا هنری نیز خطی است که شعرهای کتاب با آن چاپ شده است تا دانش‌آموزان با دیدن آن، با زیبایی‌ها و ظرایف آن انس بگیرند.

۴- با توجه به این که امروزه در فرایند یاددهی - یادگیری، دانش‌آموز نقش فعالی دارد، توصیه می‌شود همکاران تا حد امکان از روش‌های فعال و پیشرفته در تدریس و آموزش کتاب فارسی بهره بگیرند. ایجاد فرصت‌های مناسب برای مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های کلاسی، باعث تقویت مهارت‌های گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن و اندیشیدن می‌شود.

۵- با توجه به این که اساس و پایه‌ی آموزش زبان فارسی بر تفکر و خلاقیت استوار است، انتظار می‌رود همکاران گرامی در کلاس درس به این جنبه و نیز تفاوت‌های فردی توجه داشته باشند. برای تقویت خلاقیت، بهتر است از پرسش‌های واگرا و باز پاسخ، استفاده گردد و در پاسخ‌های ابداعی و خلاق دانش‌آموز؛ از پیشنهادوری دوری شود تا مانع پرورش و شکوفایی گفتار و نوشتار خلاق آنان نشود.

۶- برای بهبود آموزش زبان فارسی در طول سال تحصیلی، بهتر است در آغاز سال، جلساتی با اولیای دانش‌آموزان برگزار شود و نحوه‌ی کار با کتاب‌های فارسی به آنان توضیح داده شود. این کار موجب آگاهی بیش‌تر خانواده‌ها از رویکردها، روش‌ها و ساختار کتاب می‌شود و در نتیجه تعامل بین مدرسه و خانواده را ارتقا می‌بخشد.

۷- اجرای مناسب هر برنامه، نیاز به راهنما و دستورالعمل دارد، انتظار می‌رود همکاران محترم در کلیه‌ی مراحل تدریس از مطالب کتاب راهنمای معلم و کارافزارهای آموزشی فارسی به خوبی استفاده کنند.

۸- کارافزارهای آموزشی درس فارسی برای پشتیبانی از محتوای کتاب فارسی

تهیه شده است، به کارگیری اجزای آن درحین تدریس موجب تسهیل، تحکیم و غنی‌سازی آموزش و یادگیری زبان فارسی می‌شود.

۹- درس «آزاد» فرصتی مناسب برای معلّم و دانش‌آموزان است تا در محیط کلاس و با آرامش، باهم نوشتن و کار جمعی را تمرین کنند. نوشتن درس آزاد به شما کمک می‌کند تا مفاهیم و مطالب ضروری متناسب با منطقه‌ی خود را با در نظر گرفتن فصول کتاب در کلاس درس طرح کنید. این انعطاف‌پذیری کتاب به شما فرصت می‌دهد تا کمبودهای احتمالی را جبران کرده، در برنامه‌ریزی درسی و تألیف بخشی از محتوای کتاب، مشارکت داشته باشید.

۱۰- در ارزشیابی از این کتاب‌ها به مهارت‌های چهارگانه‌ی زبانی، تفکر و قدرت تحلیل دانش‌آموزان در طول سال تحصیلی توجه شود و در ارزشیابی‌های پایان ماه یا پایان نوبت نیز مهارت‌های خوانداری و نوشتاری به عنوان فعالیت‌های عملی، مورد توجه قرار گیرد.

۱۱- از آن‌جا که هدف اصلی کتاب فارسی (مهارت‌های خوانداری) تقویت مهارت گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و تفکر است، پیشنهاد می‌شود دانش‌آموزان عزیز پاسخ سوالات را در این کتاب ننویسند تا فرصت بیش‌تری برای پرورش توانایی‌های گفتاری فراهم گردد.

۱۲- ویژگی تلفیق آموخته‌ها و مفاهیم یادگیری ایجاب می‌کند تا در آموزش زبان فارسی به دیگر کتاب‌های درسی نیز توجه شود. به همین سبب، بسیاری از مفاهیم اجتماعی، هنری، دینی، علمی و حتی ریاضی در کتاب فارسی با استفاده از شیوه‌های قصه و شعر ارائه شده است.

رهنمودهای ارزنده‌ی شما همکاران ارجمند، همواره پشتوانه‌ی گام‌های ما خواهد بود.

گروه زبان و ادبیات فارسی